

Onbetaalbare Kracht

Het cement van onze samenleving

Nota Mantelzorg- en vrijwilligerswerkondersteuning

2011 - 2014 Gemeente Vlissingen

Inhoudsopgave

1	Achtergrond (met aanleiding en doel)	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Doel van de nota	5
1.3	De titel en de doelgroep van de nota	6
1.4	Leeswijzer	6
2	Kaders	7
2.1	Uitgangspunten bij het beleid	7
2.2	Definiëring	7
2.2.1	<i>Mantelzorg</i>	7
2.2.2	<i>Vrijwilligerswerk</i>	8
2.2.3	<i>Maatschappelijke stage</i>	8
2.2.4	<i>Maatschappelijk Betrokken Ondernemen</i>	9
2.3	Input van externe partijen	9
2.4.	Gemeentelijke rol	9
3	Ontwikkelingen die van invloed zijn op het beleid	10
3.1	Algemene ontwikkelingen	10
3.2	Landelijke ontwikkelingen	10
3.3	Provinciale ontwikkelingen	12
3.4	Regionale ontwikkelingen	12
3.5	Gemeentelijke ontwikkelingen	12
3.6	Gerelateerde nota's	14

4	Mantelzorg	15
4.1	Inleiding en feiten	15
4.2	Gesignaleerde behoefte	16
4.3	Voorgestelde aanpak	17
5	Vrijwilligerswerk	19
5.1	Inleiding en feiten	19
5.2	Gesignaleerde behoefte	19
5.3	Voorgestelde aanpak	20
6	Maatschappelijke stage	22
6.1	Inleiding en feiten	22
6.2	Knelpunten en gesignaleerde behoefte	23
6.3	Voorgestelde aanpak	23
7	Maatschappelijk Betrokken Ondernemen	24
7.1	Inleiding en feiten	24
7.2	Gesignaleerde behoefte	24
7.3	Voorgestelde aanpak	25
8	Middelen, uitvoering communicatie en evaluatie	26
8.1.	Middelen	26
8.2.	Uitvoering	26
8.3.	Communicatie	26
8.4.	Evaluatie	27
9	Overzicht voorgestelde aanpak	28
9.1.	Mantelzorg	28
9.2.	Vrijwilligerswerk	28

9.3.	MaS	29
9.4.	MBO	29
9.5.	Overzichtstabel	30

Bijlage:

- I. Literatuurlijst
- II. Test basisfuncties van Erleyne en SCOOP
- III. Verslag bijeenkomst met externe partijen
- IV. Raakvlakken met andere nota's

Hoofdstuk 1. Achtergrond

1.1 Inleiding.

De gemeente is door de invoering van de Wmo (prestatieveld 4) verantwoordelijk voor de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligerswerk.

Hoewel mantelzorg en vrijwilligerswerk naar inhoud en motivatie van de betrokkenen kunnen verschillen, zijn deze prestatievelden voor de overzichtelijkheid van de prestatievelden en het feit dat de overeenkomst is gelegen in de inzet voor de naasten, in één prestatieveld genoemd¹. Verder zijn er raakvlakken met prestatievelden 1 en 5: het bevorderen van de sociale samenhang in buurten en het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer.

In het coalitieakkoord heeft het college opgenomen, dat de gemeente blijvende ondersteuning zal bieden aan vrijwilligers en mantelzorgers. Nieuwe ontwikkelingen maken nieuw beleid noodzakelijk². In het tweede kwartaal van 2010 is de Beleidsvisie Mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning 2010-2013 opgesteld. Het college heeft deze nota, op verzoek van de gemeenteraad in heroverweging genomen. Vervolgens is er een nieuwe startnotitie opgesteld.

Deze nota is een uitwerking van de startnotitie Onbetaalde Kracht.³ De nota Onbetaalbare Kracht is een deelnota van het nieuwe Wmo-beleidsplan.

De titel van deze nota, Onbetaalbare Kracht, staat voor de verschillende manieren waarop de inwoners van de gemeente Vlissingen zich inzetten voor naasten. De beschrijving maakt duidelijk dat het vrijwilligersbeleid een heel breed terrein betreft. De gemeente wil de aanpak van verschillende beleidsdossiers integraal benaderen. Daarom kiest de gemeente voor één kader nota voor mantelzorg én vrijwilligerswerk.

Onbetaalbare krachten zijn erg belangrijk voor de samenleving:

- Door de activiteiten hebben burgers meer contact, wat kan leiden tot een versterking van de sociale cohesie en daarmee ook tot het verbeteren de leefbaarheid in de wijken.
- Onbetaalbare krachten zorgen ook voor een goed voorbeeld. Niet in de laatste plaats voor de jeugd. De jeugd levert overigens ook haar bijdrage met bijvoorbeeld de maatschappelijke stage (MaS).
- Veel verenigingen en organisaties draaien grotendeels op vrijwilligers.
- Een groot gedeelte van de zorg wordt gedaan door zorgvrijwilligers en mantelzorgers.
- Daarom kunnen we zeggen dat onbetaalde inzet, de Vlissingse samenleving zowel *sociaal als economisch* versterkt. Er kan daarom ook gesproken worden van het sociale kapitaal of het cement van de samenleving.

De gemeente vindt het belangrijk om te zorgen voor een goede ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers.

1.2 Doelstelling van de nota

Met de nota wil de gemeente het beleid vaststellen voor de periode 2011-2014. De gemeente wil hiermee aansluiten bij de behoefte van mantelzorgers en vrijwilligers. Daarnaast wil zij de samenwerking tussen partijen, die mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen, versterken.⁴

¹ Website van de VNG invoering van de Wmo.

² In hoofdstuk 3 wordt dieper ingegaan op nieuwe ontwikkelingen en nieuw beleid.

³ In overleg met de betrokken organisaties is besloten de titel Onbetaalde Kracht te vervangen door Onbetaalbare Kracht.

⁴ Daarmee gaat deze nota verder dan de Wmo nota van 2006-2011. Daarin was opgenomen dat de gemeente een laagdrempelig toegankelijk ondersteuningsaanbod voor Vrijwilligers en mantelzorgers wil realiseren. Dit met de volgende drie doelen: dat mantelzorgers hun rol kunnen volhouden, het verhogen van de vrijwillige inzet in Vlissingen en de versterking van de sociale infrastructuur van Vlissingen.

Het doel van de nota is dan ook om mantelzorgers en vrijwilligers te waarderen, stimuleren en ondersteunen. Daarnaast wil de gemeente de samenwerking tussen organisaties die mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen versterken.

De gemeente wil daarom:

- Laten zien dat mantelzorgers en vrijwilligers gewaardeerd worden;
- Het aantal actieve mantelzorgers en vrijwilligers behouden en (eventueel) vergroten;
- Behoeften⁵ en eventuele knelpunten van mantelzorgers en vrijwilligers in kaart brengen;
- Mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen;
- Maatschappelijk Betrokken Ondernemen stimuleren.

Deze notitie Onbetaalbare Kracht is de basis voor het beleid van de komende vier jaar. Daarmee sluit deze aan op de cyclus van de Wmo nota.

1.3 De titel en doelgroep van de nota

De titel van deze nota, onbetaalbare kracht, staat voor de verschillende manieren waarop de inwoners van de gemeente Vlissingen onbetaald activiteiten verrichten voor anderen. Hierbij kan gedacht worden aan:

- mantelzorgers
- zorgvrijwilligers
- "gewone" vrijwilligers
- organisaties die mantelzorgers, vrijwilligers of Maatschappelijk Betrokken Ondernemen ondersteunen
- scholieren die de MaS verrichten
- inwoners die geen betaalde baan kunnen krijgen, maar wel maatschappelijk actief willen zijn.

De activiteiten kunnen zowel in georganiseerd verband als in ongeorganiseerd verband plaatsvinden.

1.4. Leeswijzer

De eerste drie hoofdstukken van deze nota gelden voor alle thema's. Vervolgens wordt in de hoofdstukken 4, 5, 6 en 7 dieper ingegaan op de thema's: mantelzorg, vrijwilligerswerk, MaS en MBO. In hoofdstuk 8 wordt ingegaan op de middelen, uitvoering en evaluatie van alle thema's. Tenslotte wordt er in hoofdstuk 9 nogmaals een overzicht gegeven van de voorgestelde aanpak.

⁵ De behoeften van mantelzorgers en vrijwilligers komen in hoofdstuk 4 en 5 aan de orde.

Hoofdstuk 2. Kaders

2.1. Uitgangspunten bij het beleid

Uitgangspunten bij het beleid zijn:

- Externe partijen (stichtingen en verenigingen) worden betrokken bij het ontwikkelen van het beleid.⁶
- Het nieuwe beleid is uitgangspunt bij het opstellen van de prestatieafspraken met de instellingen en de waarderingssubsidies.
- Beleid komt tot stand tussen gemeenten, belangenbehartigers van vrijwilligers en organisaties die mantelzorgers in Walcheren ondersteunen.
- Voorkeur gaat uit naar het investeren in structurele activiteiten i.p.v. eenmalige activiteiten of projecten.
- De gemeente gaat uit van zelfredzaamheid van burgers. Wat iemand zelf kan moet iemand ook zelf doen.
- Stimuleren van persoonlijke netwerken voorkomt isolement en eenzaamheid.
- Waardering voor vrijwilligers.
- Er- en herkenning van en waardering voor mantelzorgers.
- Een laagdrempelig, toegankelijk ondersteuningsaanbod voor vrijwilligers en mantelzorgers.
- De gemeente wil samen met Veere en Middelburg de organisatie Manteling⁷ handhaven voor behoud van expertise.
- De gemeente kiest er voor om Maatschappelijk Betrokken Ondernemen te stimuleren. Eventueel op Walchers niveau.
- Sluit aan bij het andere nieuwe beleid, zoals beleid Welzijn Nieuwe Stijl, participatiebeleid en het CJG/Wmo-loket.
- Waar mogelijk, het bijeen brengen van vraag en aanbod Mantelzorg, MaS en vrijwilligerswerk.

2.2. Definiëring

Sinds de komst van de Wmo worden de begrippen vrijwilligerswerk, mantelzorg, gebruikelijke zorg en respijtzorg vaak naast elkaar en door elkaar gebruikt. Toch zijn het verschillende zaken die een afzonderlijke benadering vragen. Daarnaast komen de begrippen maatschappelijke stage en maatschappelijk betrokken ondernemen aan de orde voordat dieper zal worden ingegaan op de thema's.

2.2.1. Mantelzorg

Mantelzorg is het zorgen voor een chronische zieke, gehandicapte of hulpbehoevende ouder of kind, of ander familielid, vriend of buur. Zij geven die zorg omdat ze een persoonlijke band hebben met die persoon. De zorg die zij geven is langdurig, intensief, onbetaald, belangeloos en afhankelijk van de zorg behoevende. In het beleid wordt de term mantelzorg gereserveerd voor vormen van zorg die meer dan drie maanden en/of meer dan 8 uur per week in beslag nemen.⁸

Bij gebruikelijke zorg gaat het om normale, dagelijkse zorg die partners of ouders en inwonende kinderen geacht worden elkaar onderling te bieden omdat ze als een leefeenheid een gezamenlijk huishouden voeren en op die grond een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor het functioneren van dat huishouden.⁹

⁶ Er zouden heel veel mantelzorgers en vrijwilligers benaderd moeten worden om een representatief beeld te krijgen van de behoeften van de groepen. Daarom wordt gebruik gemaakt van externe partijen zoals Manteling om een goed beeld te krijgen van de wensen en behoeften van mantelzorgers.

⁷ Manteling biedt hulp aan mantelzorgers, mensen met een ziekte of handicap, mensen met psychische problemen, eenzame mensen, mensen met dementie en mensen in de laatste fase van hun leven.

⁸ <http://www.invoeringwmo.nl/onderwerpen/mantelzorg>

⁹ <http://www.invoeringwmo.nl/onderwerpen/mantelzorg>

Verschil tussen gebruikelijke zorg en mantelzorg

Gebruikelijke zorg is per definitie zorg waarop geen aanspraak bestaat vanuit de AWBZ. Mantelzorg is zorg die *geïndiceerd* kan worden. Als de mantelzorger geen mantelzorg meer wil of kan bieden, ontstaat aanspraak op de AWBZ en Wmo.¹⁰

Bij mantelzorg wordt de normale zorg in zwaarte, duur en/of intensiteit aanmerkelijk overschreden.¹¹

Definitie respijtzorg

Een belangrijk onderdeel van de ondersteuning van mantelzorg is respijtzorg

Bij respijtzorg wordt de zorg tijdelijk overgenomen door een vrijwilliger, een professional of een zorginstelling. Dit kan door opvang in huis (op afroep, een vast dagdeel, tijdelijke nachtverpleging of vakantieopvang), of buitenshuis (logeeropnamen een verpleeg- of verzorgingshuis of dagverzorging/-behandeling).

2.2.2. Vrijwilligerswerk

Er zijn veel verschillende definities voor vrijwilligerswerk. Dit komt omdat het om een hele grote groep mensen gaat en verschillende werkzaamheden kan bevatten. Diversiteit van het vrijwilligerswerk wordt duidelijk uit de onderstaande opsomming:

- Het motief om vrijwilligerswerk te doen is heel divers.
- Het werk of de dienst die aangeboden wordt is divers.
- De organisatie kan verschillen. Het kan gaan om bijvoorbeeld sportverenigingen, organisaties voor kunst en cultuur, zorginstellingen, welzijnsinstellingen, politiek, milieu en natuur, kerken, jongerenorganisaties en belangenorganisaties,
- Voor wie het gedaan wordt, verschilt. Soms is het voor een vereniging, soms voor één persoon, soms voor een instelling of organisatie.
- De tijdsperiode van het vrijwilligerswerk kan variëren van één dag tot jaren.
- De keuzevrijheid van het werk voor de vrijwilliger. Het kan zijn dat een vrijwilliger benaderd wordt om één keer in te springen, terwijl een andere vrijwilliger zich vastlegt om het werk voor een bepaalde periode te blijven verrichten.
- Sommige vrijwilligers krijgen een kleine vergoeding voor hun diensten andere vrijwilligers niet.
- De organisatie graad (van georganiseerd of ongeorganiseerd).

Om toch duidelijkheid te geven over wat de gemeente verstaat onder vrijwilligerswerk zal de volgende definitie worden gehanteerd:

Vrijwilligers kiezen bewust voor het verrichten van vrijwilligerswerk waarbij de betrokkene werk verricht/of een dienst aanbiedt aan een ander persoon, instelling of vereniging ten behoeve van (vooral) andere mensen en/of de samenleving. De werkzaamheden zijn niet gericht op het verwerven van een inkomen en de activiteiten kunnen zowel in georganiseerd als ongeorganiseerd verband plaatsvinden.

Vrijwilligers kiezen bewust voor het verrichten van vrijwilligerswerk. Bij mantelzorgers gaat het meestal niet om een vrijwillige keuze, maar zij zorgen voor een ander omdat dit hen overkomt en omdat zij dit voelen als hun (onontkoombare) plicht of verantwoordelijkheid.

2.2.3. Maatschappelijke stage

Een maatschappelijke stage is een stage voor scholieren uit het voortgezet onderwijs in Nederland, waarbij ze door het doen van onbetaald vrijwilligerswerk kennismaken met het dragen van verantwoordelijkheid voor maatschappelijke belangen. Waar reguliere stages vooral beroepsvormend zijn, hebben maatschappelijke stages vooral karaktervorming tot doel.

¹⁰ Bron ten aanzien van uitspraak aanspraak op de AWBZ: CIZ

¹¹ Zorg Nabij, VWS 2001

2.2.4. Maatschappelijk Betrokken Ondernemen

MBO laat zich omschrijven als alle activiteiten die door het bedrijfsleven worden ondernomen om de kwaliteit van de (lokale) leefomgeving te verbeteren¹².

Maatschappelijk *verantwoord* ondernemen (MVO) is iets anders dan Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO). Bij Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO) besluit een onderneming mee te werken aan het oplossen van sociaal maatschappelijke issues die in haar omgeving spelen. Dus buiten de eigen bedrijfsvoering om. Het bedrijf stapt als het ware haar eigen voordeur uit en steekt de handen uit de mouwen voor anderen. Bij MVO gebeurt dit binnen de eigen bedrijfsvoering.

2.3. Input van externe partijen

Deze nota is tot stand gekomen in samenwerking met adviesraden, organisaties, kerken, verenigingen, stichtingen en belangenorganisaties. De partijen hebben op de bijeenkomst van 3 maart 2011 input geleverd voor de nota. Sommige andere partijen hebben een telefonische of schriftelijke reactie gegeven. Deze reacties zijn verwerkt in de nota.

Bij het uitnodigen van de externe partijen, is geprobeerd om rekening te houden met:

- De geografische ligging
- Het verschil in disciplines
- Het verschil in grootte.

Via de formele inspraakprocedure kan iedere vereniging, organisatie, maar ook burger reageren op de nota.

2.4 Gemeentelijke rol

De gemeente kiest voor breed en doelgericht beleid op dit prestatieveld en zet de koers uit. Deze koers geeft de richting voor de uitvoerende organisaties. De gemeente creëert een klimaat waarin mantelzorgers, vrijwilligers en organisaties die deze groepen ondersteunen goed kunnen functioneren. Initiatieven worden binnen de daarvoor beschikbare middelen ondersteund en regionale samenwerking wordt aangemoedigd.

De gemeente is regisseur op afstand en houdt zich bezig met beleidsregie, het faciliteren en ondersteunen van mantelzorgers- en vrijwilligersorganisaties. De gemeente maakt (prestatie)afspraken met deze organisaties. Op deze manier worden organisaties gestuurd op de afspraken die de gemeente samen met hen heeft bepaald. Dit zorgt voor draagvlak van het beleid bij de organisaties.

Organisaties worden geïnformeerd en geraadpleegd. Een aantal organisaties (zie bijlage III verslag bijeenkomst) is om advies gevraagd. Zij hebben input gegeven op de gemeentelijke visie, maar ook input gegeven voor de uitvoering van het beleid. Op deze manier kunnen organisaties de gemeente helpen bij de vraag hoe het beleid er uit moet komen te zien en creëert de gemeente meteen draagvlak voor het beleid.

¹² Definitie van Movisie.

Hoofdstuk 3. Ontwikkelingen die van invloed zijn op het beleid

3.1. Feiten en algemene ontwikkelingen

Er is een duidelijke teruggang bij vrijwillige inzet. Daarbij spelen meerdere factoren een rol:

- De toenemende vergrijzing en ontgroening hebben invloed op de mantelzorg en vrijwilligerswerk en zal naar verwachting tot een toegenomen vraag leiden. Mantelzorgers nemen 75% van de zorg in de thuissituatie voor hun rekening. Samen met vrijwilligers in de zorg vormen zij de informele zorg die 80% van de zorgvragen thuis opvangt¹³. Daarmee maken zij het mogelijk dat zorgvragers thuis kunnen blijven wonen. Zonder mantelzorg en vrijwilligerswerk zouden veel meer mensen een beroep doen op professionele zorg.
- Langer doorwerken. Het rijk wil een stijgende arbeidsdeelname. Omdat de Nederlandse beroepsbevolking krimpt, heeft dit een prijs in de vorm van verlies van informele steun. Dit verlies kan leiden tot een groter beroep op professionele hulp, behalve als verlofregelingen worden verbeterd.¹⁵ Daarnaast kan de combinatie van zorg en arbeid zwaar zijn voor mantelzorgers.
- Toename multicultureel karakter van de samenleving. Juist bij allochtone gezinnen wordt veel mantelzorg verricht.
- Individualisering. Autochtone mensen doen juist vaker een beroep op een vreemde dan op iemand uit het eigen netwerk.
- Verandering van inzet. Ook de inzet van vrijwilligers is aan het veranderen. Naast het aanbod van 'traditioneel vrijwilligerswerk' is er het aanbod van de 'nieuwe' flexibele vrijwilliger, die minder tijd heeft en ingezet wil worden op specifieke projecten tijdens een korte periode.
- Kleinere gezinnen/gezinsverdunding en geografische mobiliteit. Wanneer families grote afstanden moeten overbruggen om elkaar op te zoeken, is het bijna uitgesloten om dagelijks een uurtje mantelzorg te verrichten.
- Nieuwe ontwikkelingen, zoals Maatschappelijk Betrokken Ondernemen, brengen maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden bij elkaar.¹⁶

3.2. Landelijke ontwikkelingen

De laatste jaren is er vanuit de Haagse politiek aandacht voor vrijwilligers en mantelzorgers. VWS heeft aangegeven dat "goede en voldoende ondersteuning en begeleiding nodig is om de huidige vrijwilligers en mantelzorgers te behouden en nieuwe groepen voor dit uiterst belangrijke werk te winnen".

Om de vrijwillige inzet op pijl te houden en aan te moedigen schenkt de rijksoverheid de komende jaren extra aandacht aan de volgende onderwerpen:¹⁷

- Weghalen van belemmeringen in wet- en regelgeving;
- Verbeteren van de kwaliteit van het lokale beleid en de lokale ondersteuning;
- Vinden van meer vrijwilligers in nieuwe doelgroepen (bijvoorbeeld jongeren);
- Verder versterken van kennis, onderzoek en deskundigheidsbevordering;
- Het aangaan van bondgenootschappen met andere partijen om samen mantelzorg en vrijwilligerswerk te versterken.

Voor mantelzorg noemt het ministerie van Volksgezondheid Welzijn & Sport de volgende speerpunten¹⁸:

- Mantelzorgers moeten kunnen rekenen op een goed aanbod van ondersteuning.
- Extra aandacht voor specifieke groepen mantelzorgers. Hierbij is in het bijzonder aandacht voor mantelzorgers die arbeid en mantelzorg combineren.
- Het aangaan van bondgenootschappen met andere partijen om samen mantelzorg en vrijwilligerswerk te versterken.
- Gemeenten moeten het aantal overbelaste mantelzorgers terugdringen.

¹³ Onderzoek "kan de mantelzorger dit aan? November 2009.

¹⁴ Uit kan de mantelzorger dat aan? Onderzoek van het expertisecentrum Mantelzorg (onderdeel van Movisie en Vilans).

¹⁵ De toekomst van de mantelzorg. Sociaal en Cultureel Planbureau. Den Haag, oktober 2009.

¹⁶ Hier wordt later in hoofdstuk 7 dieper op ingegaan.

¹⁷ Voor Elkaar, Beleidsbrief Mantelzorg en Vrijwilligerswerk 2008-2011. VWS

¹⁸ Voor Elkaar, Beleidsbrief Mantelzorg en Vrijwilligerswerk 2008-2011. VWS

Deze speerpunten komen ook terug in het gemeentelijk beleid.

Basisfuncties

Om de lokale ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers te versterken heeft het rijk basisfuncties benoemd, Deze basisfuncties geven een gerichte kwaliteitsimpuls voor de lokale ondersteuning.

Basisfuncties mantelzorg	Basisfuncties vrijwilligerswerk
<ul style="list-style-type: none">• Informatie• Advies en begeleiding• Emotionele steun• Educatie• Praktische hulp• Respijtzorg• Financiële tegemoetkoming• Materiële hulp	<ul style="list-style-type: none">• Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen• Verbinden (hieronder valt ook de makelaarsfunctie)• Versterken• Verbreden• Verankeren

In bijlage II van deze nota staan de resultaten van het onderzoek dat de gemeente Vlissingen heeft gedaan in samenwerking met Scoop.

Wijzigingen in de AWBZ

Begin 2010 werd aangegeven dat naar schatting een kwart van de cliënten door de aanscherping van de AWBZ geen aanspraak kan maken op ondersteunende en activerende begeleiding. Dat zijn zo'n 60.000 mensen in Nederland.

Het gaat dan vooral om het verdwijnen van zorg voor kwetsbare groepen. Voor mantelzorgers heeft dit grote gevolgen omdat er o.a. niet meer voldoende vrijwilligers zijn om respijtzorg te verlenen. Juist bij de groepen als beginnend dementerenden en jonge psychiatrische patiënten is mantelzorg zwaar. De rijksoverheid kijkt echter naar de ernst van de aandoening en niet naar de zwaarte van de mantelzorg.

Er worden een aantal nieuwe wijzigingen verwacht per 2013. Het voornemen is om de begeleiding in de AWBZ te schrappen. De bestaande rechten van de begeleiding gaan echter niet over naar de gemeenten. Het voorstel is om de compensatieplicht van de gemeenten binnen de Wmo uit te breiden. Op dit moment moet de gemeente op grond van de Wmo compensatie bieden, zodat een burger:

- * een huishouden kan voeren
- * zich in en om de woning kan verplaatsen
- * zich lokaal kan verplaatsen
- * kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer en sociale verbanden kan aangaan.

De uitbreiding die wordt voorgesteld is, dat een burger dagelijkse levensverrichtingen kan uitvoeren en het persoonlijk leven structureert en daarover regie voert. Deze wijzigingen raken 180.000 mensen met extramurale begeleiding. Er is nog discussie over groepen die wellicht ontzien moeten worden. Door deze wijziging zal er tussen de 2,1 en 3,3 miljard overkomen naar de gemeenten, met toepassing van een efficiencykorting van 5%. De doelgroepen waar gemeenten verantwoordelijk voor worden zijn burgers met een matige of ernstige beperking, waarbij voor de omgeving de grens voor de mantelzorg al is gepasseerd.

MaS

De wettelijke verplichting van de MaS vanaf het schooljaar 2011-2012.¹⁹

Actief burgerschap

¹⁹ In hoofdstuk 6 wordt hier dieper op ingegaan.

Daarnaast vraagt de rijksoverheid actief burgerschap. Het stimuleren van actieve burgers in buurt of wijk zal in de toekomst belangrijker worden. Er zal een toenemend appèl worden gedaan op:

- vrijwilligers in de zorg;
- scholieren (door de maatschappelijke stages);
- re-integratie;
- inburgering; en
- bedrijven (maatschappelijk betrokken ondernemen).

Mantelzorgcompliment

Het mantelzorgcompliment is voor mantelzorgers die langdurig en intensief een familielid, partner, vriend of kennis verzorgen. Zorg waarvoor anders professionele hulp nodig zou zijn. Als blijk van waardering kunnen mantelzorgers soms in aanmerking komen voor een compliment van € 250. Het mantelzorgcompliment wordt verstrekt door de Sociale Verzekeringsbank bij AWBZ indicaties. De verzekeringsbank benadert zelf de kandidaten.

3.3. Provinciale ontwikkelingen

“Zorgdragen voor een goede ondersteuning van mantelzorg is primair een lokale taak”²⁰. De provincie heeft in het statenvoorstel zorg en welzijn van september 2010 haar zorg geuit over de vraag of de mantelzorger wel echt bereikt wordt. Ze geeft aan dat het belangrijk is dat er “een overkoepelend beeld ontstaat en dat gemeenten van elkaar kunnen leren”. De Provincie zal daarom “de omvang en de toekomstige ontwikkelingen van mantelzorg in Zeeland in beeld brengen”. Scoop heeft dit uitgewerkt in het Thema rapport Mantelzorg.

De provincie heeft aangegeven dat zij “het beeld van de nieuwe vrijwilliger en goede voorbeelden om de nieuwe vrijwilliger te bereiken, breed onder de aandacht kan brengen”. Ook dit komt terug in diverse rapporten.

Daarnaast financiert de provincie menskracht om vanuit het College van Zorg en Welzijn (CZW) bureau boven lokale activiteiten te organiseren. Manteling heeft minder ondersteuning nodig van deze medewerker, omdat zij zelf heel veel kennis en kunde in huis heeft.

3.4. Regionale ontwikkelingen

Manteling biedt namens de gemeenten in Walcheren ondersteuning aan mantelzorgers. Daarnaast wordt er onderzocht op welke manieren Vlissingen en Middelburg kunnen samenwerken op beleidsmatig en uitvoeringsniveau.

De Wmo nota, waarin vrijwilligerswerk en mantelzorg een belangrijke plaats in nemen, wordt waar mogelijk op elkaar afgestemd. Mezzo²¹ heeft aangegeven dat zij graag willen zien dat gemeenten mantelzorgers de mogelijkheden bieden om een beroep te doen op een voorziening in het kader van de Wmo. Bijvoorbeeld hulp bij het huishouden in het huis van de mantelzorger. Toch is het de vraag of gemeenten hier mogelijkheden voor hebben, dit met het oog op de bezuinigingen.

Manteling is in overleg met CZ om te kijken of medewerkers van de CZ vrijwilligerswerk kunnen verrichten om mantelzorgers te ondersteunen. Het zou gaan om een specifiek project tussen Manteling en CZ. Daarnaast vergoeden veel zorgverzekeraars jaarlijks een aantal uur mantelzorgvervangings.²²

Vlissingen heeft in het afgelopen jaar een kleine inventarisatie gemaakt van het aantal mantelzorgers die werken bij de gemeente Vlissingen. Uit de inventarisatie bleek dat veel leidinggevenden wisten wat mantelzorg was en wanneer dit niet het geval was, werd dit toegelicht. De gemeente Vlissingen heeft al goede voorzieningen op het gebied van het zorgverlof voor haar personeel.²³

Daarnaast kan er de komende tijd worden onderzocht of het bijvoorbeeld mogelijk is om samen te werken op het gebied van een vrijwilligersvacaturebank en het opzetten van de Zeeuwse Uitdaging.²⁴

²⁰ Statenvoorstel Zorg en Welzijn van september 2010.

²¹ De landelijke organisatie voor vrijwilligers en mantelzorgers

²² <http://www.handeninhuis.nl/index.php?id=18>.

²³ Wet arbeid en Zorg.

²⁴ Beide begrippen komen verderop in deze nota nog aanbod.

3.5. Gemeentelijke ontwikkelingen

Veranderende bevolkingssamenstelling en demografische ontwikkelingen

De gemeente Vlissingen heeft te maken met een veranderende bevolkingssamenstelling. Vlissingen heeft gemiddeld minder jongeren dan andere gemeenten in Zeeland.²⁵ Het aantal ouderen van 65 jaar en ouder zal in 2020 hoger liggen dan in 2010. Ook het aantal inwoners van 80 jaar en ouder groeit in de gemeente Vlissingen.²⁶ Dit zal naar verwachting tot een toename van vraag leiden van mantelzorgers en vrijwilligers.²⁷ Stichting Werkt voor Ouderen heeft overigens aangegeven dat het aantal ouderen nog wel zal stijgen, maar dat de grootste groei in Vlissingen al heeft plaatsgevonden.

Het vrijwilligerssteunpunt

De gemeente Vlissingen heeft in 2003 een vrijwilligersnota vastgesteld en een zeer succesvolle vrijwilligerscentrale opgezet. De centrale was een bekend handelsmerk en werkte Walchers. Dit werd ondermeer mogelijk gemaakt door de extra stimuleringsgeld van het Rijk. Door o.a. bezuiniging, personeelwisseling en ziekte moest de gemeente zich herbezinnen op de positie van het steunpunt. Besloten is om de rol van het steunpunt mee te nemen in deze nota. Op dit moment is er geen ondersteuningspunt voor vrijwilligers in de gemeente Vlissingen. Veel vrijwilligers, maar ook organisaties die op zoek zijn naar vrijwilligers, kloppen regelmatig bij de bibliotheek of gemeente aan voor informatie, advies of bemiddeling. Op deze plekken is geen centrale bemiddeling aanwezig.

Toenemend beroep op Manteling

Steeds meer Mantelzorgers weten Manteling te vinden. Dit heeft gevolgen voor de vraag naar het ondersteuningsaanbod. In het hoofdstuk Mantelzorg staan twee grafieken die dit weergeven.

Raakvlakken met ander beleid

Er zijn raakvlakken met Welzijn Nieuwe Stijl, het CJG/Wmo-loket en het beleid rondom werkvoorzieningen. Deze ontwikkelen zullen hieronder kort worden toegelicht.

▪ WNS

Met het Welzijnsbeleid Nieuwe Stijl (WNS) wil de gemeente Vlissingen haar welzijnsbeleid vernieuwen. Het beoogd resultaat is een effectieve invulling, gericht op een in deze tijd passende en betaalbare ondersteuning van de Vlissingse samenleving. Voorwaarde voor succes zijn onder andere dat de (sturing)-relatie tussen gemeenten en welzijnsorganisaties en de kwaliteit en professionaliteit van het welzijnswerk op orde zijn. Raakvlakken met dit beleid:

- Belang van samenwerking met verschillende maatschappelijke organisaties.
- Beide willen invulling geven aan de compensatieplicht Wmo, door bijvoorbeeld het realiseren van algemene voorzieningen als klussendiensten, tuinonderhoud en boodschappendiensten.
- Gaat ook uit van integraal werken
- Het versterken van het zelfregelend vermogen van de burger (de eigenkracht van de burger).
- Het betrekken van de eigen sociale omgeving bij de ondersteuning.
- Kijkt ook naar de professionele zorg versus informele zorg.

▪ CJG/Wmo-loket

De gemeente wil ook een verbinding leggen tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin en onderdelen van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Deze verbinding is in Middelburg al eerder gemaakt via het samenwerkingsverband Porthos en wordt in Veere voorbereid onder de naam Vraagpunt. De drie gemeenten willen op dit punt samenwerken omdat veelal dezelfde organisaties zijn betrokken.

De medewerkers van het loket zouden ook het eerste aanspreekpunt kunnen zijn voor burgers die vragen hebben over vrijwilligerswerk. De operationalisering hiervan vindt plaats na vaststelling van deze nota.

Daarnaast kiest het CJG/Wmo-loket bewust voor outreachende medewerkers die o.a. contact leggen met de verschillende doelgroepen. Deze mensen zouden ook mantelzorg en vrijwilligerswerk onder de aandacht kunnen brengen. Het is dan wel nodig dat deze medewerkers goed worden ingevoerd in deze materie.

▪ Opstap van uitkering naar betaald werk

Vrijwilligerswerk kan dienen als opstap naar betaald werk. Daarnaast zijn er nu verschillende banen die uitkeringsgerechtigde verrichten om hun uitkering te behouden. Mocht het zo zijn dat er een tekort

²⁵ SSVZ (Sociale Staat Van Zeeland)Scoop 2009

²⁶ SSVZ Scoop 2009 en cijfers CBS.

²⁷ Themarapport Sociale Staat van Zeeland; mantelzorg nu en in de toekomst. Middelburg april 2011

ontstaat aan dit soort banen, dan zouden verschillende soorten vrijwilligersbanen geschikt kunnen zijn voor uitkeringsgerechtigden om te dienen als een baan waarbij zij hun uitkering kunnen behouden.

3.6. Gerelateerde nota's

- Vrijwilligersbeleid 2002-2005 Gemeente Vlissingen.
- WMO nota 2008-2012
- Concept Beleidsvisie Mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning 2010-2013. Het college heeft deze nota, op verzoek van de gemeenteraad in heroverweging genomen.
- Op weg naar evenwicht en duurzaamheid; coalitieakkoord 2010-2014. Waarin staat opgenomen dat de gemeente blijvende ondersteuning zal bieden aan vrijwilligers en mantelzorgers.
- Van vrijwilligerswerk naar vrijwillige inzet; een onderzoek naar vrijwilligers en hun organisaties in Zeeland. Scoop juni 2005.
- Ondersteuningsstructuur Mantelzorg Zeeland; adviesrapport. Scoop juni 2010.
- Themarapport Sociale Staat van Zeeland; mantelzorg nu en in de toekomst. Middelburg april 2011
- Kadernota Participatiebeleid Walcheren 2010-2014.

Hoofdstuk 4. Mantelzorg

4.1. Inleiding en feiten

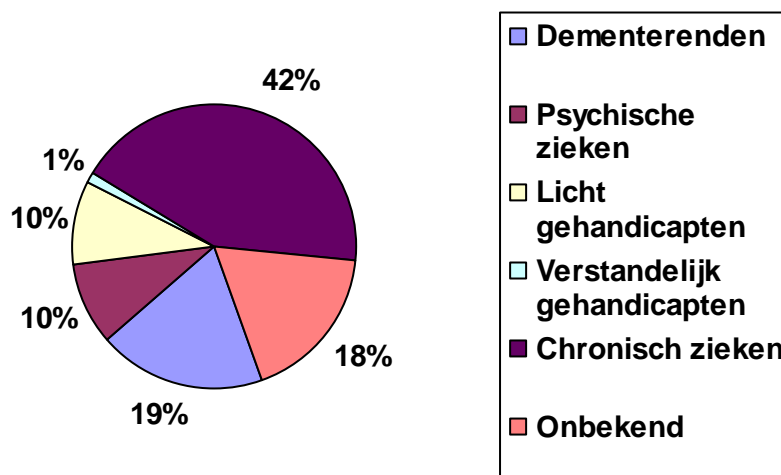
Mantelzorgers dragen in belangrijke mate bij aan de zelfredzaamheid van degene voor wie zij zorgen. Mantelzorgers bieden vaak steun aan iemand in hun directe familie of omgeving. Daarom zijn zij vaak de belangrijkste ondersteuners. Mantelzorgers combineren vaak meerdere taken, naast de zorg voor hun naaste. Dit geeft een behoorlijke taakbelasting en overbelasting is een reëel risico voor mantelzorgers. Als de ondersteuning van mantelzorgers wegvalt, vallen zorgvragers terug op andere voorzieningen van de Wmo of zelfs de AWBZ.

Dat is duurder maar druist ook in tegen de basisgedachte van de Wmo waarin mensen zelf of met hulp van hun netwerk moeten kunnen meedoen in de samenleving. Door mantelzorgers te ondersteunen, kunnen gemeenten zorgvragers ondersteunen. Die ondersteuning kan op twee manieren gegeven worden. Indirect door goede ondersteuning van de zorgvrager, waarbij tevens de behoefte en draagkracht van mantelzorgers in beeld is gebracht. Of direct, door de mantelzorgers te ondersteunen in zijn/haar persoonlijke behoefte. De gemeente Vlissingen zet in op beide soorten ondersteuning.

Dé mantelzorgers bestaat niet. Mantelzorgers verrichten verschillende werkzaamheden. Het zorgen bestaat uit de lichamelijke verzorging, psychische ondersteuning, praktische hulp bij bijvoorbeeld huishouding, administratie, vervoer en de invulling van de vrije tijd. Op basis van de zorgsituatie, leeftijd e.d. kunnen we in ieder geval de volgende groepen onderscheiden:

- De jonge mantelzorgers: kinderen tussen de 8 en 25 jaar die zorgen voor een langdurig ziek of gehandicapt familielid (ouder, broer of zus).
- De allochtone mantelzorgers: bij sommige bevolkingsgroepen ontvangen ouderen veel vaker informele zorg dan autochtone ouderen.
- Ouders van kinderen met een verstandelijke beperking: deze ouders hebben veel meer extra zorgtaken dan andere ouders.
- Partners en kinderen van chronische zieken en dementerenden.
- Mantelzorgers van terminale patiënten.
- Mantelzorgers van mensen met Geestelijke gezondheidszorg (GGZ)problematiek.

Figuur 2 geeft de zorgsituatie weer van mantelzorgers in Walcheren.²⁸

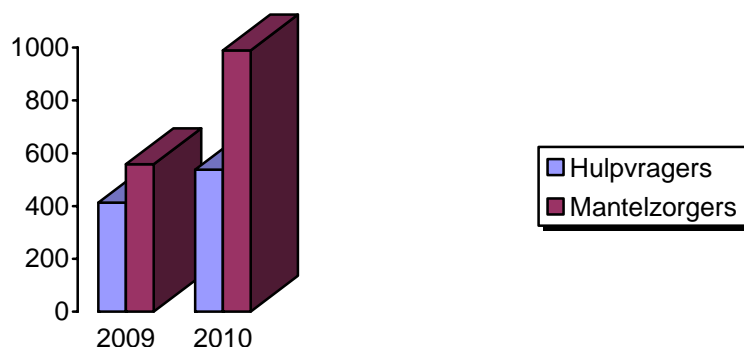

Figuur 1 Zorgsituatie van mantelzorgers.

²⁸ Toelichting bij het percentage onbekend: Bij sommige activiteiten maken mantelzorgers wel gebruik van de activiteiten, maar willen ze niet altijd vertellen wat de verzorgende precies mankeert. Informatie is afkomstig van Manteling.

Feiten en cijfers over mantelzorg

Uit onderzoek is gebleken dat 1 op de 11 personen mantelzorg verleend. In een gemeente als Vlissingen zou dat komen op ongeveer 4055 Mantelzorgers.²⁹ Uit onderzoek van het SCP is gebleken dat 17% van de mantelzorgers zwaar belast of overbelast is door de mantelzorg.³⁰ De onderstaande grafiek geeft de toegenomen vraag bij Manteling weer.

Figuur 2 Toename vraag bij Manteling

In 2010 hebben 538 individuele hulpvragers aangeklopt bij Manteling. Daarnaast hebben 989 mantelzorgers een beroep gedaan op Manteling. Ter vergelijking in 2009 waren er 413 hulpvragers en 558 mantelzorgers die een beroep deden op de organisatie. Het aantal hulpvragers is daarmee toegenomen met 33%. Het aantal mantelzorgers met 77%. De verwachting is dat dit aantal in de komende jaren nog meer zal toenemen.

Voor de komende jaren verwachten we een groei van 10% van het aantal mantelzorgers en vrijwilligers en 15% van het aantal hulpvragers.

Deze groeiverwachting is gebaseerd op het feit dat mensen voor minder zaken een beroep kunnen doen op de AWBZ. Hierdoor zal de druk op de mantelzorg en op inzet van zorgvrijwilligers toenemen. Ook het verminderen van de mogelijkheid een beroep te doen op het persoonsgebonden budget zal een toename van het aantal aanvragen bij manteling genereren. Door de inzet van zorgvrijwilligers en adequate mantelzorgondersteuning kan uitval van mantelzorgers en daardoor een beroep op duurdere zorg worden voorkomen.

manteling cijfers en prognose hulpvragers en mantelzorgers		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
hulpvragers	exc.VPTZ	262	371	315	507	583	641	705	775
dementie		47	60	32	72				
vriendendienst		31	41	44	125				
geh./chronisch ziek		127	112	116	136				
eenzamen		57	40	46	71				
praktisch		77	103	77	103				
mantelzorgers		100	480	519	989	1087	1195	1315	1446
zorgvrijwilligers		210	234	248	223	245	269	295	324
Prognose per jaar vanaf 2011									
groei aantal hulpvragers 15%									
groei aantal mantelzorgers 10%									
groei aantal vrijwilligers 10%									

²⁹ Scoop. Sociale Staat van Zeeland; Gemeentelijk rapport Vlissingen, december 2009.

³⁰ Mantelzorg. Een overzicht van de steun van en aan mantelzorgers. Februari 2009.

4.2. Gesignaleerde behoeften

Veel mantelzorgers doen hun werk met plezier en voelen zich niet problematisch zwaar belast. Toch kan mantelzorg erg zwaar zijn. Uit onderzoek blijkt dat 8% van de mantelzorgers boven de 18 jaar problematisch zwaar belast is. Veel mantelzorgers realiseren zich niet dat het geven van mantelzorg op de langere termijn een zware belasting kan zijn. Mantelzorg is zwaar als het evenwicht tussen draaglast en draagkracht uit balans is.

Op het moment dat mantelzorgers aangeven dat het niet meer gaat is het water al tot hun lippen gestegen. Het is van groot belang voor de zorgvrager, voor de mantelzorgers en voor de professionele hulpverlener dat uitval van de mantelzorg voorkomen wordt.

De behoeften van de mantelzorgers op een rijtje:

1. behoefte aan erkenning
2. informatie en voorlichting
3. praktische ondersteuning
4. emotionele ondersteuning
5. lotgenotencontact
6. gespreksgroepen
7. afstemming of coördinatie van zorg
8. verwijzing
9. materiële steun
10. respijtzorg
11. ontwikkelen van nieuwe zorgmogelijkheden

Aanbod van de organisaties:

- Manteling biedt deze ondersteuning aan mantelzorgers in Vlissingen, met uitzondering van materiële steun. Manteling biedt (op uitnodiging) ook lezingen aan een maatschappelijke organisatie over het begrip mantelzorg. Dit zorgt voor herkenning en vervolgens erkenning van mantelzorgers
- Stichting Werkt Voor Ouderen (SWVO) heeft een eigen mantelzorgmakelaar die voor eigen cliënten gratis advies geeft en advies aan andere mantelzorgers aanbiedt tegen betaling.
- Stichting Voor Regionale Zorgverlening (SVRZ) heeft een logeershuis voor dementerenden en het alzheimercafé
- MEE biedt ondersteuning aan cliënten met een beperking en aan de ouders van cliënten met een beperking.
- Indigo en Emergis bieden activiteiten aan voor jonge mantelzorgers
- Klaverblad behartigt de belangen van groepen cliënten.
- Daarnaast herkennen alle grote zorginstellingen de mantelzorgers wel, maar geven vaak geen specifieke ondersteuning.
- De provincie financiert 0,5 fte in het CZW bureau om boven lokale activiteiten te organiseren. Het gaat vooral om uitvoerend werk. Deze medewerker focust op:
 - deskundigheid (geeft 5 cursussen per jaar),
 - netwerk (secretariaat overkoepelend overleg mantelzorgsteunpunten),
 - verbinding (project inzet eigennetwerk via de vrijwilligers coach) en
 - publiciteit (campagnes, zoals de jonge mantelzorgers).

In de afgelopen paar jaar heeft Manteling geprobeerd om via haar netwerk de allochtone mantelzorgers meer te bereiken. Helaas blijkt dit in de praktijk lastig. De komende tijd zal gekeken worden of we Manteling hierin kunnen ondersteunen via onze gemeentelijke netwerken.³¹

Wanneer er wijkbijeenkomsten gehouden worden in wijken waar veel allochtonen wonen, zal gekeken worden of het mogelijk is om de buurtbewoners te informeren over mantelzorg en vrijwilligers.

Wanneer in 2013 blijkt dat er weinig bijeenkomsten zijn geweest waar aangesloten kon worden, zullen er tenminste twee worden georganiseerd specifiek voor het bereik van mantelzorgers en vrijwilligers.

³¹ De gemeente heeft een aantal overleggen waarin ook sleutelfiguren deelnemen van de verschillende doelgroep. Deze sleutelfiguren kunnen ingezet worden om de doelgroep bekend te maken met de ondersteuningsmogelijkheden van Manteling. Via bijvoorbeeld de kerngroep Antalianenbeleid, via het overleg met jongerenwerkers en wijkagenten en in ons overleg met de politie.

4.3. Voorgestelde aanpak

De gemeente biedt mantelzorgers inmiddels veel ondersteuning. Dit willen we vasthouden. Manteling neemt een groot deel van de uitvoering voor haar rekening. Welke de gemeente stuurt via prestatieafspraken. Extra punten van aandacht voor de komende periode: aandacht voor herkenning, respijtzorg, samenwerking, aandacht voor eigen netwerk en extra aandacht voor de jonge mantelzorger.

De volgend acties/maatregelen vinden daarom plaats of zullen in gang worden gezet:

De gemeente:

- Kiest er voor om samen met Veere en Middelburg Manteling te continueren waardoor opgebouwde expertise behouden blijft.
- Vindt het belangrijk dat mensen zichzelf herkennen als mantelzorger en dat indien nodig de mantelzorger ondersteuning weet te vinden.
- Wil dat mantelzorgers hun taak kunnen volhouden. De gemeente blijft daarom in haar gesprekken met zorgverzekeraars aansturen op het bieden van ondersteuning aan mantelzorgers door het aanbieden van respijtzorg. Daast zal het aanbod van manteling bestaan uit het emotionele ondersteuning en praktische ondersteuning (zoals een cursus verdeling (zorg)taken.
- Stimuleert het aangaan van banden (van Manteling) met potentiële sponsors om gezamenlijk (gefinancierde) arrangementen aan te gaan voor bijvoorbeeld respijtzorg.
- Neemt de acties en uitgangspunten op in prestatieafspraken van o.a. Manteling.
- Manteling blijven vragen haar netwerk met andere organisaties goed te onderhouden en samenwerking met organisaties buiten haar neetwerk te stimuleren.
- Manteling vragen om mantelzorgers te stimuleren om hun eigen netwerk (familie, vrienden en burens) mogelijk meer te betrekken bij de zorg. Deze netwerken te onderhouden en mogelijk uit te breiden. Dit sluit ook aan op de Kanteling. Dit komt o.a. terug in de cursussen die aangeboden worden.
- Extra aandacht geven aan het bereiken en begeleiden van jonge mantelzorgers. Hierin zouden Manteling, GGD en Indigo/Emergis samen kunnen optrekken. Het CZW bureau zal dit coördineren.
- Geeft Manteling de opdracht jaarlijks een mantelzorgdag te organiseren als blijk van waardering aan mantelzorgers. Deze moet bereikbaar zijn voor alle mantelzorgers in Vlissingen die hieraan willen deelnemen (eventueel met de persoon voor wie zij zorgen).
- Stuurt aan op herkenning van mantelzorgers door de eerstelijnszorg. Manteling zal in 2012 contact opnemen met de Walcherse huisartsen cooperatie en Zebra om haar diensten toe te lichten.
- Onderzoeken of de gemeente, samen met de gemeente Middelburg, mantelzorgers ook hulp in de huishouding kunnen geven.
- Het bereiken van allochtonen vereist een andere aanpak. Vooral sleutelfiguren die een boodschap overbrengen bij de doelgroep zijn een krachtig middel. Deze sleutelfiguren kunnen helpen bekendheid te geven aan de verschillende ondersteuningsmogelijkheden voor vrijwilligers en mantelzorgers. De komende tijd zal gekeken worden of we Manteling hierin kunnen ondersteunen via onze gemeentelijke netwerken.

Hoofdstuk 5. Vrijwilligerswerk

5.1. Inleiding en feiten

De mate waarin mensen zich min of meer belangeloos inzetten voor anderen, is een belangrijke indicator van maatschappelijke participatie. Volgens sommige onderzoeken is het percentage vrijwilligers over de jaren heen bijna gelijk gebleven,³² terwijl andere juist een dalende trend aantonen.³³

Uit alle bronnen komt naar voren dat vooral niet-westerse allochtonen weinig vrijwilligerswerk doen³⁴, terwijl zij buiten organisaties om vaak wel informele hulp geven³⁵. Ook zouden hogeropgeleiden en 55 plussers relatief vaak als vrijwilliger actief zijn³⁶.

Vrijwilligers kiezen vaak voor vrijwilligerswerk om iets te doen voor een ander persoon, vereniging of instelling voor de samenleving. Andere redenen om vrijwilligerswerk te verrichten:³⁷

- Om ervaring op te doen
- Het geeft invloed en status
- Zinnige vrijetijdsbesteding
- Sociale contacten
- Omdat het nodig is
- Om iets terug te doen
- Omdat het hoort (sociaal, religieus, politiek)
- Om mensen te ontmoeten
- Voor waardering

Zeeland telt ruim 120.000 vrijwilligers. Dit betekent dat ongeveer 1 op de 3 Zeeuwen zich inzet als vrijwilliger voor een maatschappelijke organisatie. Wanneer alleen gekeken wordt naar de gemeente Vlissingen blijkt dat ongeveer 1 op de 4 inwoners aan vrijwilligerswerk doet. Dit is voornamelijk in de sector: kerkelijk, levensbeschouwelijk en sport.³⁸ De verwachting is dat de vraag naar vrijwilligers in de komende jaren alleen maar zal toenemen. Ondersteuning is daarom belangrijk.

5.2. Gesignaleerde behoeften

- Bij navraag bij de verschillende organisaties blijkt dat veel (vooral grote) organisaties niet veel zien in het opnieuw opzetten van een vrijwilligersloket voor alleen Vlissingen. Zij kunnen bij een bond of overkoepelende organisatie ook hun vragen stellen. Er blijven een aantal kleine verenigingen en organisaties over die dit niet kunnen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld buurtverenigingen. Zij hebben wel behoefte aan ondersteuning.
- Verenigingen en organisaties hebben aangegeven behoefte te hebben aan een structurele vorm van de beursvloer (zoals de Zeeuwse uitdaging).
- Verenigingen en organisaties hebben aangegeven een meerwaarde te zien in een (digitale) vacature bank om vrijwilligers te vinden voor hun vacatures.
- Omdat veel organisaties ook regionaal werken, zou gemeentelijke samenwerking met Middelburg en waar mogelijk met Veere de voorkeur hebben van de organisaties.
- De gemeente kiest regelmatig voor tijdelijke projecten. Organisaties hebben aangegeven dat hun voorkeur uitgaat naar structurele ondersteuning.
- Organisaties zien liever dat het beschikbare geld gestoken wordt in ondersteuningsvoorzieningen of een jaarlijks moment waarbij de gemeente haar vrijwilligers waardeert.
- Er is behoefte aan een vrijwilligersacademie die regionaal of Zeeuws breed wordt opgezet.

³² Bekkers en Boezeman, 2009

³³ Dekker, De Hart en Faulk, 2007

³⁴ Carabain, 2009; Gijsberts en Schmeets, 2008; Dekker, 2008

³⁵ SCP, 2009

³⁶ Bekkers en Boezeman, 2009

³⁷ O.a. van de draaischijf van Movisie

³⁸ Bron SSVZ Scoop 2009

Knelpunt

De gemeente heeft geen vrijwilligerssteunpunt of netwerk. Daardoor is het moeilijk om de verenigingen, stichtingen en organisaties te bereiken en te ondersteunen vanuit de gemeente. Ook bij het schrijven van deze nota bleek dat het lastig was om organisaties (vooral verenigingen) te betrekken bij het opstellen van nieuw beleid. Vanuit het perspectief van de gemeente zou een netwerk van grote toegevoegde waarde zijn.

Waarom één (digitale) vrijwilligers vacaturebank?

Veel organisaties werken Walchers. Het werkt voor organisaties en burgers verwarrend als er op verschillende plaatsen verschillende vacaturebanken zijn, die elkaar deels overlappen. Eén vrijwilligers vacaturebank ligt daarom voor de hand. Dit is praktisch en financieel gunstig.

Kiezen voor een front-Office en een BackOffice

Het oprichten van een steunpunt vrijwilligerswerk is een grote investering. Uit onderzoek van MOVISIE blijkt dat een gemeente van 40.000 inwoners tussen de € 80.000 tot € 120.000 op de begroting heeft opgenomen voor een vrijwilligerssteunpunt. Dit bedrag is nodig voor de kosten voor huisvesting, faciliteiten en loonkosten van medewerkers. Om echt goede ondersteuning te kunnen bieden heb je meerdere mensen nodig voor een goede bezetting.

De mogelijkheden om samen te werken met andere Walcherse gemeenten zal daarom verder zal worden uitgezocht. De gemeenten zouden bijvoorbeeld gezamenlijk een BackOffice mogelijk kunnen maken. Een eventuele front-Office zou in Vlissingen kunnen worden ondergebracht bij het CJG/Wmo-loket (Porthos Vlissingen). Door een constructie als deze, wordt het geld efficiënter ingezet.

De komende periode zullen gesprekken gevoerd worden om dit concept te operationaliseren. Voor maatschappelijke stages is er al een samenwerkingsverband in de vorm van een BackOffice. Deze structuur kan verder worden uitgebouwd.

Vrijwilligersacademie voor deskundigheidsbevordering.

Vrijwilligersorganisaties hebben behoefte aan deskundigheidsbevordering. Een gemeente is te klein om een goede voorziening te realiseren voor deskundigheidsbevordering. Als regio zou je je hier wel gezamenlijk sterk voor kunnen maken.

Uit overleg blijkt dat de andere Walcherse gemeenten deze visie delen. De komende periode worden gesprekken gevoerd worden om het concept verder uit te werken en te onderzoeken. Scoop onderzoekt op dit moment of het haalbaar is om dit op provinciaal niveau te organiseren.

5.3 Voorgestelde aanpak

De volgend acties/maatregelen zullen daarom in gang worden gezet:

- De gemeentelijke ondersteuningsvoorzieningen die er al zijn in stand te houden. Zoals de vrijwilligersverzekering en de vrijwilligerswaarderingprijs. De andere basisfuncties zijn op dit moment onderbelicht. Met deze nota komen een aantal van deze basisfuncties nu beter aan bod.
- Organiseren van een speciale activiteit voor vrijwilligers. Zoals een kwartaalblad voor vrijwilligers, een vrijwilligersmarkt, een feest of een kortingskaart voor allerlei activiteiten of voorzieningen. Na vaststelling van de nota zullen de organisaties die eerder betrokken waren opnieuw benaderd worden. Er zal aan deze organisaties gevraagd worden aan welke speciale activiteit (ter waardering van vrijwilligers) het meeste behoefte is.
- Blijven benutten van kansen om (langdurig) uitkeringsgerechtigden te enthousiasmeren, te steunen en te begeleiden bij vrijwilligerswerk.
- In 2011 onderzoeken of gemeenten op Walcheren meer kunnen samenwerken op het gebied van vrijwilligersondersteuning waardoor er een grotere slagkracht verkregen wordt.
- Streven naar een centraal punt voor vrijwilligersondersteuning waarbij burgers en organisaties op termijn terecht kunnen met vragen over vrijwilligersondersteuning.
- Er zal in 2012 een (digitale) vacaturebank worden opgezet, zodat vrijwilligers en organisaties die vrijwilligers zoeken elkaar kunnen vinden (ook zonder ondersteuning).
- De mogelijkheden voor een vrijwilligers academie worden in 2011 onderzocht door Scoop.
- De komende vier jaar een netwerk van organisaties die vrijwilligers begeleiden op te bouwen waarbij vrijwilligersorganisaties op een directe manier ondersteuning kunnen ontvangen³⁹, maar ook makkelijker input kunnen leveren op het beleid.

³⁹ Van het nog te realiseren ondersteuningsaanbod.

- Het bereiken van allochtonen vereist een andere aanpak. Vooral sleutelfiguren die een boodschap overbrengen bij de doelgroep zijn een krachtig middel. Deze sleutelfiguren kunnen helpen bekendheid te geven aan de verschillende ondersteuningsmogelijkheden voor vrijwilligers en mantelzorgers. De komende tijd zal gekeken worden of we hierin kunnen ondersteunen via onze gemeentelijke netwerken of met bijvoorbeeld een rubriek in de FAAM.
- In 2011 de mogelijkheden in kaart brengen van de verschillende opties voor een backoffice/frontoffice.

Hoofdstuk 6. Maatschappelijke stage

6.1 Inleiding en feiten

Om jongeren kennis te laten maken met vrijwilligerswerk is vanaf het schooljaar 2011-2012 de maatschappelijke stage (MaS) een wettelijke verplichting binnen het voortgezet onderwijs. De leerling van vandaag, is de vrijwilliger van morgen. Dit betekent dat jongeren, die instromen in het voortgezet onderwijs, minimaal 30 uur vrijwilligerswerk doen tijdens hun middelbare schooltijd. De inrichting van de maatschappelijke stage hangt af van de school en stagebieder. Het doen van MaS wordt een voorwaarde voor het behalen van het diploma.

Ondanks dat de MaS nu nog niet verplicht is, is in het schooljaar 2010-2011 al 99% van alle VO-scholen begonnen met de maatschappelijke stage.

Steeds meer beroepsopleidingen verplichten studenten een MaS te doen, vooral in het eerste jaar van de studie. Vaak moeten de studenten dan vrijwilligerswerk zoeken met een link naar hun toekomstig beroep.

MaS biedt voordelen aan de leerlingen, de organisaties en de samenleving (win-win-win-situatie).

- De stages vormen voor de leerlingen een middel om kennis te maken met het vrijwilligerswerk.
- MaS biedt organisaties een middel om zich bij jongeren kenbaar te maken. Er is sprake een kruisbestuiving: jongeren leren van de stage en organisaties leren van de jongeren.
- MaS biedt voor de samenleving als geheel een voordeel doordat verschillende groepen mensen meer met elkaar te maken krijgen. De jongeren krijgt meer 'good will' als mensen ervaren dat jongeren zich ook inzetten voor de samenleving.
- Ondersteuning organisaties en ontvangers.

Hoe wordt het beleid vorm gegeven

In het schooljaar 2008-2009 is de gemeente Vlissingen gestart met de makelaarsfunctie maatschappelijke stages door aan te sluiten bij het pilotproject Move Your Credits (MYC) van de Stichting Welzijn Middelburg. Dit was een Walchers project waar de gemeenten Middelburg en Veere en de VO (Voortgezet Onderwijs)-scholen van Walcheren aan mee hebben gedaan.

De VO-scholen, ook de scholen in de gemeente Vlissingen, hebben tegen het einde van het schooljaar 2008-2009 aangegeven geen gebruik meer te willen maken van het aanbod zoals dat door MYC was geformuleerd en hebben daarmee de deelname aan het project beëindigd.

Vanaf het schooljaar 2009-2010 tot heden is, in overleg met de VO-scholen in Vlissingen, voor de invulling van de makelaarsfunctie maatschappelijke stages een stagemakelaar benoemt binnen een VO-school, het Scheldemond College. De stagemakelaar is in dienst van het Scheldemond College, die de makelaarsfunctie vervult voor beide VO-scholen⁴⁰ in Vlissingen. De samenwerking met de VO-scholen is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

De inzet van de laatste jaren heeft te weinig toegevoegde waarde opgeleverd. Daarom wordt onderzocht of we dit op een andere manier gaan vormgeven.

Met de Stichting Welzijn Middelburg is ook een samenwerkingsovereenkomst afgesloten voor de website www.vrijwilligerswerkvoorjou.nl. Dit is een Walchers project. De website biedt informatie op het gebied van vrijwilligerswerk en maatschappelijke stage en is ook een vacaturebank. De website is nadrukkelijk niet uitsluitend op maatschappelijke stage gericht. Het is voor alle jongeren die vrijwilligerswerk willen doen.

Maatschappelijke makelaarsfunctie

Voor de invulling van de maatschappelijke stages is het noodzakelijk om de maatschappelijke makelaarsfunctie vorm te geven. De ministeries OC&W, VWS en de VNG hebben in 2007 een convenant gesloten waarin staat dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het vormgeven van een makelaarsfunctie voor vrijwilligerswerk én maatschappelijke stages.

De uitgangspunten van de makelaarsfunctie zijn:

- Versterken van het vrijwilligerswerk binnen de gemeente en zo nodig het verzorgen van een passend aanbod voor leerlingen die een maatschappelijke stage gaan lopen.

⁴⁰ Scheldemond College, CSW (Christelijke Scholengemeenschap Walcheren)

- Ondersteunen van vrijwilligersorganisaties bij het effectief plaatsen van vrijwilligers en maatschappelijke stageleerlingen.
- Bevorderen dat de maatschappelijke stageleerling van nu de vrijwilliger van de toekomst wordt.

Het geld dat de gemeente ontvangt is bedoeld voor de algemene ondersteuning van vrijwilligersorganisaties en de inrichting van de nieuwe makelaarsfunctie. Het geld is uitdrukkelijk niet alleen bedoeld voor MaS, maar voor het brede welzijnswerk. Het advies van het rijk is om gebruik te maken van de al bestaande ondersteuningsstructuren binnen de gemeente betreffende vrijwilligerswerk. Onze gemeente heeft structureel een bedrag van € 17.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de makelaarsfunctie MaS.

Deelname aan de website vrijwilligerswerkvoorjou.nl kost € 300,- per jaar.

Er is geen aparte subsidieregeling voor stagebiedende organisaties die een rol spelen in de begeleiding van de leerlingen. Gemeenten en scholen ontvangen sinds 2008 in delen middelen voor de uitvoering (en voorbereiding) van MaS.

6.2. Knelpunten en gesignaleerde behoeften

- De makelaarsfunctie wordt nu enkel vervuld voor de maatschappelijke stages en niet voor het vrijwilligerswerk in het algemeen.
- De makelaar maatschappelijke stages is in dienst van het Scheldemond College. Hierdoor is de makelaar niet altijd even bereikbaar voor alle jongeren in de gemeente Vlissingen.
- De makelaarsfunctie heeft binnen het Scheldemond College een duo functie waarvan 0,3 fte de aanstelling voor de maatschappelijke stages is. Dit geeft onduidelijkheid voor de jongeren over de functie en taken van de makelaar maatschappelijke stages.
- De makelaar maatschappelijke stages heeft ook aangegeven dat met een duo functie binnen de school de makelaarsrol voor de maatschappelijke stages niet goed vervuld kan worden. Dit komt onder andere door werkdruk.
- Wanneer gekozen wordt voor een andere invulling van de makelaarsfunctie kan dit gevolgen hebben voor het beschikbaar gestelde budget.
- Inzet van de laatste jaren heeft te weinig toegevoegde waarde opgeleverd.

6.3 Voorgestelde aanpak

De gemeente stimuleert de samenwerking tussen partijen. Het blijft de verantwoordelijkheid van de scholen en de stagebiedende organisaties hoe zij de MaS vormgeven en toewerken naar een succesvolle samenwerking met organisaties, stichtingen en verenigingen.

De volgende acties/maatregelen zullen daarom in gang worden gezet:

- Bevorderen van bekendheid van MaS. Gemeente heeft hierin een voorbeeld functie en zal daarom tenminste 15 studenten per jaar een MaS aanbieden.
- In de prestatieafspraken van maatschappelijke instellingen zal worden opgenomen dat ze MaS stages aanbieden.
- Voor de invulling van de makelaarsfunctie wordt een maatschappelijk makelaar aangesteld voor het vrijwilligerswerk en de maatschappelijke stages. De maatschappelijk makelaar werkt vanuit het Wmo/CJG-loket. Hierbij moet ook de verbinding worden gemaakt met WNS, de sociale makelaar en het CJG/Wmo-traject.
- Jongeren kunnen uiterlijk het schooljaar 2012/2013 terecht voor vragen over maatschappelijke stages. Inzet is om het e.e.a. onder te brengen bij het CJG/Wmo-loket. Dit loket is laagdrempelig en herkenbaar en kan dienen als een front-Office voor vragen over vrijwilligerswerk en maatschappelijke stages.
- Er zal in 2011 worden onderzocht of er kan worden samengewerkt met andere gemeenten.

Hoofdstuk 7. Maatschappelijk Betrokken Ondernemen

7.1 Inleiding en feiten

MBO kent oneindig veel vormen die zich laten bundelen in 5 m's.⁴¹

1. **Mensen:** Het beschikbaar stellen van medewerkers. Ook wel werknemersvrijwilligerswerk genoemd. Werknemers zetten zich tijdens werktijd kosteloos in voor een maatschappelijk doel door bijvoorbeeld gespecialiseerd advies of praktische hulp te verlenen. Voorbeelden: financieel advies, ondersteuning op het gebied van marketing, het opknappen van een speeltuin of schoolplein, een project in de natuur. Dit kan een keer een middag zijn of een langdurig samenwerkingsverband inhouden waarbij medewerkers op frequente basis activiteiten uitvoeren.
2. **Middelen:** Het beschikbaar stellen van faciliteiten of goederen. Voorbeelden: (kantoor)meubilair, transportmiddelen, (afgeschreven) computers, bouw materiaal, vergader- of kantoorruimte, kopieerfaciliteiten
3. **Massa:** Het openstellen van netwerken. Voorbeelden: lobbyen bij gemeenten of fondsen, introduceren bij collega-bedrijven, door samen te werken (landelijk) aandacht trekken, impact vergroten
4. **Media:** In- en externe mediakanalen openstellen voor promotie. Voorbeelden: redactionele ruimte op intranet of in een (externe) nieuwsbrief, link op de website, het meesturen van een leaflet bij een magazine, het ophangen van posters in het kantoor of de etalage
5. **Munten:** Financiële ondersteuning. Binnen MBO ligt de nadruk op de wederzijdse inspanningen van de partners bij de inzet van de overige m's. Wanneer deze zo goed mogelijk benut zijn kan geld in sommige gevallen het project een extra impuls geven.

Beursvloer is een concept om Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO) te bevorderen. De Beursvloer brengt vraag en aanbod van vrijwilligerswerk bij elkaar. Bedrijven en organisaties bedenken voorafgaand aan de beurs wat zij voor elkaar kunnen betekenen, want wisselwerking is een belangrijk element. Wat de één over heeft of wil bieden, is voor de ander zeer gewenst. Zo ontstaan samenwerkingsverbanden die voor beide partijen winst opleveren.

Het doel is om matches te maken tussen bedrijven en maatschappelijke organisaties. Deze matches hebben betrekking op menskracht, advies, kennis, toegang tot netwerken, materiaal, faciliteiten en creativiteit.

7.2 Gesignaleerde behoefte

De Beursvloer heeft op Walcheren plaatsgevonden in 2009 en 2011. Bedrijven, organisaties en verenigingen hebben aangegeven dat er behoefte is aan continuïteit. Het direct linken van het bedrijfsleven, door werknemers, aan activiteiten/projecten van maatschappelijke- en vrijwilligersorganisaties, één op één, is heel krachtig. Het concept van de Zeeuwse Uitdaging biedt een manier om deze te kanaliseren.

De Zeeuwse Uitdaging is een georganiseerd netwerk (matchgroepen) van mensen uit het bedrijfsleven, bestaande uit jonge honden (medewerkers) en oude rotten (leidinggevenden met een uitgebreid netwerk). Deze matchgroepen koppelen vragen van maatschappelijke organisaties aan aanbod en middelen uit het bedrijfsleven.

⁴¹ Informatie van Movisie

Met de formule van de Zeeuwse Uitdaging werken betrokken medewerkers uit het bedrijfsleven en enthousiaste wijkbewoners of vrijwilligers van een vrijwilligersorganisatie samen aan de verbetering van de leefkwaliteit in hun buurt.

Uit ervaringen in Arnhem en inmiddels ook in Zutphen blijkt de opzet van de Uitdaging een goede manier is om de sociale samenhang en leefkwaliteit te versterken, doordat bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zich samen verbinden aan sociale thema's en maatschappelijke vraagstukken.

7.3 Voorgestelde aanpak

De volgend acties/maatregelen zullen daarom in gang worden gezet:

- MBO stimuleren (ook binnen de gemeentelijke organisatie).
- De Zeeuwse Uitdaging kan worden gestart door een subsidie van de provincie. Wanneer blijkt dat bedrijven en stichtingen zich zullen inzetten voor de Uitdaging dan zal de gemeente dit ondersteunen door te participeren in de adviesgroep en door een (kleine) financiële bijdrage, welke in verhouding staat tot de overige deelnemende organisaties.

Hoofdstuk 8. Middelen, uitvoering, communicatie en evaluatie

8.1. Middelen

In deze paragraaf wordt een voorstel gedaan voor vaststelling van een structurele inzet van middelen voor vrijwilligerswerk en mantelzorg.⁴² Voorstel structurele inbedding:

Op dit moment zijn er verschillende budgetten die kunnen worden ingezet voor mantelzorg en vrijwilligerswerk. Deze budgetten staan onder de producten Sociaal Cultureel Werk en Maatschappelijk Zorg. Met het vaststellen van nota "Onbetaalbare Kracht" worden er 2 producten gevormd: vrijwilligerswerk (onder Sociaal Cultureel Werk) en mantelzorg (onder Maatschappelijke Zorg)

Voor de realisatie van de mantelzorg en het vrijwilligerswerk wordt vanuit de taakmutatie maatschappelijk stages vanaf 2012 structureel € 30.110 aan het budget toegevoegd. In de startnotitie "Onbetaalde Kracht" (zie nota 397229) is reeds rekening gehouden met inzet van deze middelen.

In totaal is er € 122.000,- beschikbaar voor mantelzorg en € 136.000,- voor vrijwilligerswerk (inclusief MaS en MBO). De volgende activiteiten worden uit deze budgetten betaald:

Mantelzorg

- Waardering mantelzorg
- Ondersteuning mantelzorgers
 - erkenning
 - informatie en voorlichting
 - praktische ondersteuning
 - emotionele ondersteuning
 - lotgenotencontact
 - gespreksgroepen
 - afstemming of coördinatie van zorg/ verwijzing
 - respijtzorg
 - ontwikkelen van nieuwe zorgmogelijkheden
- inzet zorgvrijwilligers

Vrijwilligerswerk

- De volgende acties vallen hier onder:
- MaS
- Waardering van vrijwilligers (zoals de Frans Naereboutprijs)
- Ondersteuningsactiviteiten door vrijwilligers (zoals de vriendendienst)
- Loket functie voor vragen
- Zeeuwse uitdaging (MBO)
- Digitale vrijwilligers vacaturebank
- (Regionale) vrijwilligersacademie

8.2. Uitvoering

De uitvoering zal worden gedaan door de gemeente Vlissingen. Een deel van deze uitvoering wordt uitbesteed aan externe partijen, zoals Manteling.

8.3. Communicatie

De nota is geschreven voor intern gebruik, externe partners en adviesraden. De nota zal na instemming door het College van B&W worden voorgelegd ter inspraak. In afwijking van de reguliere inspraaktermijn zal een periode van 4 weken worden gehanteerd. Dit omdat er in het voortraject inmiddels een brede afstemming heeft plaatsgevonden. Daarna zal de nota opnieuw worden voorgelegd aan het College van B&W en vervolgens aan de gemeenteraad.

⁴² Deze middelen zijn deels onderdeel van reguliere exploitatiebudgetten in de begroting en deels taakmutaties vanuit gemeentefondscirculaires. Met de startnota werd een eerste aanzet gegeven voor welk doel deze middelen ingezet kunnen worden. In dit overzicht is ook rekening gehouden met de gesprekken met externe partijen.

Deze nota zal na definitieve vaststelling digitaal worden verzonden aan de raadsleden, de Wmo-adviesraad, de Sportraad en alle externe partijen die zijn benaderd. De nota zal ook op de website worden geplaatst van de gemeente Vlissingen zodat alle burgers inzage hebben in de beleidsnota.

8.4. Evaluatie

In 2014 zal er een evaluatie plaatsvinden doormiddel van de Zeeuwse Wmo monitor. Zeeuws breed is afgesproken dat de uitvoering van het jaarlijks klanttevredenheidonderzoek en jaarlijks prestatiegegevens VWS gebeurt door Scoop⁴³. In deze evaluatie zal gekeken worden naar de basisfuncties.

⁴³ Wmo nota 2008-2012

Hoofdstuk 9. Overzicht voorgestelde aanpak

Met deze nota stelt de gemeente het beleid vast voor mantelzorgers en vrijwilligers voor de periode 2011-2014. De gemeente wil hiermee aansluiten bij de behoefte van mantelzorgers en vrijwilligers. Daarnaast wil zij de samenwerking tussen partijen die mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen, versterken.

9.1 Mantelzorg

De gemeente biedt mantelzorgers inmiddels veel ondersteuning. Dit willen we vasthouden. Manteling neemt een groot deel van de uitvoering voor haar rekening. De gemeente stuurt via prestatieafspraken. Extra punten van aandacht voor de komende periode: aandacht voor herkenning, respijtzorg, samenwerking, aandacht voor eigen netwerk en extra aandacht voor de jonge mantelzorgers. De volgende acties/maatregelen vinden daarom plaats of zullen in gang worden gezet:

De gemeente:

- Kiest er voor om samen met Veere en Middelburg Manteling te continueren waardoor opgebouwde expertise behouden blijft.
- Vindt het belangrijk dat mensen zichzelf herkennen als mantelzorgers en dat indien nodig de mantelzorgers ondersteuning weet te vinden.
- Wil dat mantelzorgers hun taak kunnen volhouden. De gemeente blijft daarom in haar gesprekken met zorgverzekeraars aansturen op het bieden van ondersteuning aan mantelzorgers door het aanbieden van respijtzorg. Daarnaast zal het aanbod van manteling bestaan uit het emotionele ondersteuning en praktische ondersteuning (zoals een cursus verdeling (zorg)taken.
- Stimuleert het aangaan van banden (van Manteling) met potentiële sponsors om gezamenlijk (gefinancierde) arrangementen aan te gaan voor bijvoorbeeld respijtzorg.
- Neemt de acties en uitgangspunten op in prestatieafspraken van o.a. Manteling.
- Manteling blijven vragen haar netwerk met andere organisaties goed te onderhouden en samenwerking met organisaties buiten haar netwerk te stimuleren.
- Manteling vragen om mantelzorgers te stimuleren om hun eigen netwerk (familie, vrienden en bureaus) mogelijk meer te betrekken bij de zorg. Deze netwerken te onderhouden en mogelijk uit te breiden. Dit sluit ook aan op de Kanteling. Dit komt o.a. terug in de cursussen die aangeboden worden.
- Extra aandacht geven aan het bereiken en begeleiden van jonge mantelzorgers. Hierin zouden Manteling, GGD en Indigo/Emergis samen kunnen optrekken. Het CZW bureau zal dit coördineren.
- Geeft Manteling de opdracht jaarlijks een mantelzorgdag te organiseren als blijk van waardering aan mantelzorgers. Deze moet bereikbaar zijn voor alle mantelzorgers in Vlissingen die hieraan willen deelnemen (eventueel met de persoon voor wie zij zorgen).
- Stuurt aan op herkenning van mantelzorgers door de eerstelijnszorg. Manteling zal in 2012 contact opnemen met de Walcherse huisartsen coöperatie en Zebra om haar diensten toe te lichten.
- Onderzoeken of de gemeente, samen met de gemeente Middelburg, mantelzorgers ook hulp in de huishouding kunnen geven.
- Het bereiken van allochtonen vereist een andere aanpak. Vooral sleutelfiguren die een boodschap overbrengen bij de doelgroep zijn een krachtig middel. Deze sleutelfiguren kunnen helpen bekendheid te geven aan de verschillende ondersteuningsmogelijkheden voor vrijwilligers en mantelzorgers. De komende tijd zal gekeken worden of we Manteling hierin kunnen ondersteunen via onze gemeentelijke netwerken.

9.2 Vrijwilligerswerk

De gemeentelijke ondersteuningsvoorzieningen moeten opnieuw worden opgezet. De volgende acties/maatregelen zullen daarom in gang worden gezet:

- De gemeentelijke ondersteuningsvoorzieningen die er al zijn in stand te houden. Zoals de vrijwilligersverzekering en de vrijwilligerswaardering. De andere basisfuncties zijn op dit moment onderbelicht. Met deze nota komen een aantal van deze basisfuncties nu beter aan bod.
- Organiseren van een speciale activiteit voor vrijwilligers. Zoals een kwartaalblad voor vrijwilligers, een vrijwilligersmarkt, een feest of een kortingskaart voor allerlei activiteiten of voorzieningen. Na

vaststelling van de nota zullen de organisaties die eerder betrokken waren opnieuw benaderd worden. Er zal aan deze organisaties gevraagd worden aan welke speciale activiteit (ter waardering van vrijwilligers) het meeste behoefte is.

- Blijven benutten van kansen om (langdurig) uitkeringsgerechtigden te enthousiasmeren, te steunen en te begeleiden bij vrijwilligerswerk.
- In 2011 onderzoeken of gemeenten op Walcheren meer kunnen samenwerken op het gebied van vrijwilligersondersteuning waardoor er een grotere slagkracht verkregen wordt.
- Streven naar een centraal punt voor vrijwilligersondersteuning waarbij burgers en organisaties op termijn terecht kunnen met vragen over vrijwilligersondersteuning.
- Er zal in 2012 een (digitale) vacaturebank worden opgezet, zodat vrijwilligers en organisaties die vrijwilligers zoeken elkaar kunnen vinden (ook zonder ondersteuning).
- De mogelijkheden voor een vrijwilligers academie worden in 2011 onderzocht door Scoop.
- De komende vier jaar een netwerk van organisaties die vrijwilligers begeleiden op te bouwen waarbij vrijwilligersorganisaties op een directe manier ondersteuning kunnen ontvangen⁴⁴, maar ook makkelijker input kunnen leveren op het beleid.
- Het bereiken van allochtonen vereist een andere aanpak. Vooral sleutelfiguren die een boodschap overbrengen bij de doelgroep zijn een krachtig middel. Deze sleutelfiguren kunnen helpen bekendheid te geven aan de verschillende ondersteuningsmogelijkheden voor vrijwilligers en mantelzorgers. De komende tijd zal gekeken worden of we hierin kunnen ondersteunen via onze gemeentelijke netwerken of met bijvoorbeeld een rubriek in de FAAM.
- In 2011 de mogelijkheden in kaart brengen van de verschillende opties voor een backoffice/frontoffice.

9.3 Maatschappelijke stage

De gemeente stimuleert de samenwerking tussen partijen. Het blijft de verantwoordelijkheid van de scholen en de stagegebiedende organisaties hoe zij de MaS vormgeven en toewerken naar een succesvolle samenwerking met organisaties, stichtingen en verenigingen.

De volgend acties/maatregelen zullen daarom in gang worden gezet:

- Bevorderen van bekendheid van MaS. Gemeente heeft hierin een voorbeeld functie en zal daarom tenminste 15 studenten per jaar een MaS aanbieden.
- In de prestatieafspraken van maatschappelijke instellingen zal worden opgenomen dat ze MaS stages aanbieden.
- Voor de invulling van de makelaarsfunctie wordt een maatschappelijk makelaar aangesteld voor het vrijwilligerswerk en de maatschappelijke stages. De maatschappelijk makelaar werkt vanuit het Wmo/CJG-loket. Hierbij moet ook de verbinding worden gemaakt met WNS, de sociale makelaar en het CJG/Wmo-traject.
- Jongeren kunnen uiterlijk het schooljaar 2012/2013 terecht voor vragen over maatschappelijke stages. Inzet is om het e.e.a. onder te brengen bij het CJG/Wmo-loket. Dit loket is laagdrempelig en herkenbaar en kan dienen als een front-Office voor vragen over vrijwilligerswerk en maatschappelijke stages.
- Er zal in 2011 worden onderzocht of er kan worden samengewerkt met andere gemeenten.

9.4. Maatschappelijk betrokken ondernemen

Het direct linken van het bedrijfsleven, door werknemers, aan activiteiten/projecten van maatschappelijke- en vrijwilligersorganisaties, één op één, is heel krachtig. Het concept van de Zeeuwse Uitdaging biedt een manier om deze te kanaliseren. De volgend acties/maatregelen zullen daarom in gang worden gezet:

- MBO stimuleren (ook binnen de gemeentelijke organisatie).
- De Zeeuwse Uitdaging kan worden gestart door een subsidie van de provincie. Wanneer blijkt dat bedrijven en stichtingen zich zullen inzetten voor de Uitdaging dan zal de gemeente dit ondersteunen door te participeren in de adviesgroep en door een (kleine) financiële bijdrage, welke in verhouding staat tot de overige deelnemende organisaties.

⁴⁴ Van het nog te realiseren ondersteuningsaanbod.

9.5. Overzichtstabel

Bij elk van deze thema's zal waar mogelijk, verbinding worden gezocht met het CJG, de Wmo en WNS.

Mantelzorg

Functies	Huidige activiteiten	Aanvullende activiteiten
Informatie en voorlichting	In aanbod Manteling	Komende periode extra aandacht voor het bereiken en begeleiden van jonge mantelzorgers.
		Het bereiken van allochtonen vereist een andere aanpak. Via sleutelfiguren kan meer bekendheid worden gegeven aan de ondersteuningsmogelijkheden.
Behoeftte erkenning en waardering	Manteling organiseert o.a. 1x per jaar een mantelzorgdag.	Voortaan moet het voor meer mantelzorgers mogelijk zijn om deel te nemen. Eventueel met de persoon waarvoor ze zorgen.
Advies en begeleiding	In aanbod Manteling	Geen
Emotionele ondersteuning	Mantelzorgers kunnen bij Manteling altijd terecht voor een gesprek.	Geen
Educatie	Mantelzorgers kunnen bij Manteling cursussen volgen. Dit kan in sommige gevallen ook bij het CZW bureau. CZW bureau geeft soms ook cursussen voor mantelzorgsteunpunten.	Geen
Praktische ondersteuning	In aanbod Manteling. Denk hierbij aan hulp bij administratie e.d.	Geen
Respijtzorg	Er zijn al verschillende mogelijkheden voor mantelzorgers om hier gebruik van te maken.	Steeds meer zorgverzekeraars pakken dit ook op, maar CZ bijvoorbeeld nog niet. In gesprekken met CZ zullen we daar op inzetten. We zullen geen respijtzorginitiatieven financieren.
Financiële tegemoetkoming	-	Middelburg wil (samen met ons) onderzoeken of we mantelzorgers ook hulp in de huishouding kunnen geven.
Lotgenotencontact/gespreksgroepen	In aanbod Manteling	Geen
Verwijzing/netwerk onderhouden	Manteling zoekt veel samenwerking met andere partijen zoals SWVO, Marjoraat, zorginstellingen e.d die soms voor hun eigen cliënten ook mantelzorgondersteuning bieden.	Komende jaren meer aandacht voor herkenning mantelzorg door huisartsen en andere 1 ^e lijns zorg.
Ontwikkelen van nieuwe zorgmogelijkheden	Afstemming of coördinatie van zorg	Manteling is op dit moment in gesprek met CZ of zij enkele uren ondersteuning kunnen geven aan mantelzorgers in Walcheren.

Vrijwilligerswerk

Functies	Huidige activiteiten	Aanvullende activiteiten
Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen	-	Deze nota geeft hiertoe een eerste aanzet.
Verbinden en makelen	-	Een vacaturebank waarbij vraag en aanbod bij elkaar wordt gebracht.
Versterken	Collectieve verzekering voor vrijwilligers.	Geen
	Subsidie mogelijkheden voor verenigingen en stichtingen.	Geen
		Onderzoeken of gemeenten op Walcheren kunnen samenwerken op het gebied van vrijwilligersondersteuning waardoor er eventueel met minder middelen een grotere slagkracht verkregen wordt.
Waardering voor vrijwilligers	-	Elke maand één vrijwilliger aan het woord in de Faam.
		Organiseren van een speciale activiteit voor vrijwilligers (zoals een kwartaal blad voor vrijwilligers, een vrijwilligersmarkt, een feest of een kortingskaart voor allerlei activiteiten of voorzieningen)
	Frans Naereboutprijs	Geen
Verbreden	-	Deskundigheidsbevordering (zoals een vrijwilligersacademie) voor aanbod cursussen en training.
	Benutten van kansen om (langdurig) uitkeringsgerechtigden te enthousiasmeren, te steunen en te begeleiden bij vrijwilligerswerk.	Geen
Verankeren (Centraal punt voor informatie, advies en ondersteuning)	-	Opzetten van één centraal punt voor vrijwilligersondersteuning.
		De mogelijkheden in kaart brengen van de verschillende opties voor een backoffice/frontoffice.
	-	Het bereiken van allochtonen vereist een andere aanpak. Via sleutelfiguren kan meer bekendheid worden gegeven aan de ondersteuningsmogelijkheden.
		De komende vier jaar een netwerk van organisaties die vrijwilligers begeleiden op te bouwen waarbij vrijwilligersorganisaties op een directe manier ondersteuning kunnen ontvangen ⁴⁵ , maar ook makkelijker input kunnen leveren op het beleid.
Vriendendienst	In aanbod van Manteling	Geen

⁴⁵ Van het nog te realiseren ondersteuningsaanbod.

MaS

Functies	Huidige activiteiten	Aanvullende activiteiten
Bekendheid vergroten	-	MaS stage aanbieden als voorwaarde opnemen in prestatieafspraken met instellingen.
		Bevorderen van bekendheid van MaS. Gemeente heeft hierin een voorbeeld functie en zal daarom tenminste 15 studenten per jaar een MaS aanbieden.
Centraal punt voor informatie, advies en ondersteuning	Faciliteren maatschappelijk makelaarsfunctie	Voor de invulling van de makelaarsfunctie wordt een maatschappelijk makelaar aangesteld voor het vrijwilligerswerk en de maatschappelijke stages. De maatschappelijk makelaar werkt vanuit het Wmo/CJG-loket. Hierbij moet ook de verbinding worden gemaakt met WNS, de sociale makelaar en het CJG/Wmo-traject.
		Jongeren kunnen vanaf het schooljaar 2012/2013 terecht voor vragen over maatschappelijke stages. Er zal onderzocht worden of dit kan worden ondergebracht bij het CJG/Wmo-loket. Dit loket is laagdrempelig en herkenbaar en kan dienen als een front-Office voor vragen over vrijwilligerswerk en maatschappelijke stages.
		Er zal in 2011 worden onderzocht of er kan worden samengewerkt met andere gemeenten.
Vacaturebank	De website www.vrijwilligerswerkvoorjou.nl	Geen

MBO

Functies	Huidige activiteiten	Aanvullende activiteiten
Zeeuwse uitdaging	Beursvloer (als voorloper)	Structurele inbedding initiatieven om maatschappelijk betrokken te ondernemen te stimuleren.
Stimuleren (ook binnen eigen organisatie)	-	Om MBO te stimuleren zal de gemeente onderzoeken of het mogelijk is om gemeenteambtenaren vrijwilligerswerk te laten verrichten tijdens hun afdelingsactiviteit.